

CREARCH projekt

Kreativni arhivi - inovativne prakse - novi mediji

Vlatka Lemić

Projekt Kreativne Europe CREARCH – Creative European ARCHives as innovative cultural hubs (1. rujna 2018. – 28. veljače 2021.) posvećen je razvoju nove publike i kreativnoj interpretaciji arhivskih izvora. Voditelj projekta je Fondazione Banco di Napoli iz Italije, a partneri su Odjel za teatrološke studije Sveučilišta u Peloponezu iz Grčke, Regionaal Historisch Centrum Limburg iz Nizozemske i ICARUS Hrvatska.

Ideja CREARCH-a je upoznati što više ljudi s arhivima i značajem gradiva koje se čuva u njima, tj. povećavati broj i proširiti strukturu arhivske publike (korisnika i posjetitelja arhiva). Da bi to postigli, arhivi trebaju razvijati nove i bolje načine za komuniciranje povijesti, ličnosti, mjesta i lokalnih tradicija ispričanih u njihovim dokumentima i približiti ih građanima, osobito korisničkim skupinama kojima su manje dostupne i koje su manje zastupljene. Cilj je projekta razviti komunikacijske modele i inovativne inicijative koje će približiti građane „njihovim“ arhivima, uz primjenu suvremene vizualne/digitalne kulture u opisu arhivskih priča, npr. realizirati kreativno pripovijedanje kroz vizualne, digitalne i transmedijske izvedbe i događanja uživo. Aktivnosti u okviru projekta uključuju izradu plana razvoja publike, edukaciju baštinskih stručnjaka, razvoj mobilne aplikacije za povezivanje s publikom (lov na blago) i različite javne programe.

Projekt je usmjeren prema ustanovama koje čuvaju arhivsko gradivo i povijesne izvore, stručnjacima iz područja kulture (arhivi, knjižnice, muzeji, kulturne i povijesne udruge i sl.), umjetnosti i digitalne humanistike (instituti i akademska zajednica, korisnike, istraživače i kulturnu publiku, obrazovnim ustanovama i široj javnosti). CREARCH je usmjeren na transformaciju arhiva u kulturna središta otvorena široj javnosti te centre transmedije i umjetničkog stvaralaštva. Projektna strategija, planirana kroz 3 oblika aktivnosti: razvoj publike, edukaciju i digitalizaciju,

doprinijet će većoj prisutnosti arhiva na kulturnom tržištu. Također, bolje razvijene vještine arhivista pridonijet će implementaciji učinkovitih strategija razvoja publike i poboljšati dostupnost arhiva kroz digitalizaciju, transmediju i ICT alate.

ICARUS Hrvatska je u okviru svojih projektnih aktivnosti tijekom 2019. i 2020. organizirala više različitih programa: stručnih edukacija, izložbi i javnih predstavljanja arhivske djelatnosti te multimedijalni program „Priče iz arhiva“, koji su okupili suradnike različitih profila i otvoreni su svim zainteresiranima.

Stručni skupovi „Priče iz baštine“

Niz stručnih seminara „Priče iz baštine“ osmišljen je s namjerom prikupljanja primjera dobre prakse i istraživanja aktualnosti vezanih uz javne aktivnosti arhiva i drugih ustanova koja se bave prikupljanjem i istraživanjem arhivskoga gradiva (izložbeni, pedagoški, nakladnički, popularizacijski i drugi javni programi). Prvi od njih pod nazivom „Pričanje povijesti: arhivske prakse i perspektive“ održan je u Iloku 24.-25. svibnja 2019. U Muzeju grada Iloka, koji je bio i suorganizator skupa, okupljeni stručnjaci su u dvodnevnom programu razmatrali tradicionalne aktivnosti, kreativne i inovacijske mogućnosti i potencijale arhivskih ustanova i zbirke, analizirali uspješna rješenja te promišljali nove programe i trendove vezane uz osmišljavanje programa namijenjenih publici.

Drugi seminar „Arhivi i nakladništvo – izvori, baština, publika“ održan je 4.–5. listopada 2019. u Gospiću, u suorganizaciji s Državnim arhivom u Gospiću, koji ima bogatu nakladničku djelatnost. Program je bio posvećen promoviranju arhiva i njihove izdavačke djelatnosti u široj javnosti, a obuhvatio je više tema vezanih uz izdavanje povijesnih izvora i nakladničku problematiku baštinskih i

znanstvenih ustanova. Umrežavanje arhiva s različitim kulturnim, znanstvenim i obrazovnim ustanovama jedan je od nužnih preduvjeta za predstavljanje arhivskih izdanja stručnoj i široj čitalačkoj publici te poticanje korištenje povijesnih izvora od strane učenika, studenata, stručnjaka i svih zainteresiranih građana.

Intenzivnom komunikacijom više od 30 stručnjaka iz arhiva, muzeja, kulturnih i znanstvenih ustanova i predstavljanjem interdisciplinarnih tema ovi su skupovi ostvarili svoj cilj: analizirati, opisati i potaknuti kreativne potencijale arhivskih dokumenata i priča koje su u njima kako bi povećali javni interes za arhive i arhivsku djelatnost. Pri tome se praćenje društvenih i informacijskih trendova vezanih uz kulturne i kreativne industrije također pokazalo važnim i za omogućavanje otvorenog pristupa, a time i javnog znanja o njima, arhivskim izvorima svim segmentima društvima.

Razvoj publike

Aktivnosti u okviru projekta uključuju izradu interdisciplinarnog priručnika, strategije i praktičnu edukaciju baštinskih stručnjaka na temu razvoja publike. Didaktički materijali i edukacijski programi razvoja publike pridonose stjecanju novih kompetencija i širenju znanja u domaćoj AKM zajednici o važnosti istraživanja, planiranja i razvoja zajedničkih strategija u privlačenju nove publike u arhive. Projektni partneri su pripremili interdisciplinarni priručnik za razvoj publike na temelju kojega su pripremili nacionalne edukacijske programe. ICARUS Hrvatska je u razdoblju 27. svibnja – 5. lipnja 2020. organizirao online tečaj „Razvoj publike“ za arhiviste i baštinske stručnjake s ciljem povećanja njihovih kompetencija u ovom području. Program tečaja obuhvatio je različite teme iz područja kulturnih politika, arhivskih programa

INFO

Informacije o CREARCH projektu i aktivnostima dostupne su na: <https://www.crearchproject.eu/> i <https://www.icarushrvatska.hr/projekti/crearch>.

Priče iz arhiva dostupne su na: <https://www.icarushrvatska.hr/projekti/crearch/price-iz-arhiva>

i praksi u digitalnom dobu, suvremenih modela interpretacije i predstavljanja povijesnih izvora, istraživanja publike, razvoja korisničkih usluga, primjene digitalnih vještina i alata, ekonomije baštine, kreativne industriju te primjere dobrih praksi uporabe baštine.

Na temelju zajedničkih materijala te predavanja s tečaja pripljen je interdisciplinarni hrvatski priručnik „Razvoj publike“ namijenjen korištenju u praksi baštinskih ustanova i edukaciji stručnjaka koji skrbe o arhivskoj baštini. Priručnik se bavi digitalnim pripovijedanjem, transmedijalnošću, modelima razvoja publike i primjerima dobre prakse europskih baštinskih ustanova, s ciljem educiranja AKM zajednice i stručnjaka koji žele komunicirati baštinu iz repozitorija vlastitih ustanova u virtualnom okruženju uz pomoć inovativnih digitalnih alata. Priručnik je dostupan na mrežnim stranicama projekta, a krajem 2020. bit će objavljen i u tiskanom obliku.

„Priče iz arhiva“

U okviru projektnih aktivnosti pokrenuta je i platforma „Priče iz arhiva“ koja prikuplja arhivske zapise s neobičnim pričama, životnim putevima i jedinstvenim sadržajima. Virtualnim okupljanjem različitih arhiva i imatelja arhivskih zbirki – na Internetu, mobilnim aplikacijama, izložbama i interakcijom s publikom – predstavljaju se priče skrivene u arhivskim zapisima i potiče stvaranje, prenošenje i interpretaciju novih priča.

U arhivima su pohranjene milijarde zapisa, a svaki od njih čuva priče o ljudima, događajima, mjestima i svijetu oko nas. Priče su važan oblik komunikacije, a arhivske priče imaju dodatnu moć – one utječu povratno na predmet svoga pripovijedanja, nadopunjujući ga novim djelićem nečega što se o njemu do sada premalo znalo. Arhivske priče mogu se pisati unatrag i uvijek iznova, a arhivisti, dokumentaristi i baštinski

stručnjaci svojim pripovijedanjem oživjeli su zapise iz svojih spremišta s ciljem poticanja novih priča

Virtualna izložba do sada je okopila tridesetak priča koje su dostupne na mrežnoj stranici ICARUS Hrvatska, a na Kreativnoj riznici 2020 u Osijeku otvorena je izložba plakata koja će putovati kroz različite kulturne i obrazovne ustanove. Priče želimo ispričati kroz različite formate i medije te je objavom priče o Trgu bana Josipa Jelačića na SpaceTime Layer platformi krenulo njihovo predstavljanje na mobilnim aplikacijama, a u planu je kampanja #pričeizarhiva na društvenim mrežama.

Multimedijski i umjetnički programi

Značajan dio projektnih aktivnosti odnosi se na organizaciju javnih programa inspiriranih arhivskim gradivom, interaktivne radionice, izložbe, umjetničke izvedbe, digitalnu potragu za blagom i promocije za ciljane korisničke skupine. ICARUS Hrvatska tako je sudjelovala na festivalu povijesti, Kliofestu, predstavljanjem arhiva i arhivske djelatnosti te izdanja hrvatskih arhiva na sajmu povijesne knjige), a organizirana su i brojna predavanja i radionice vezane uz promociju i digitalizaciju arhivskih izvora i kulturne baštine. Također se pruža stručna podrška digitalizaciji u AKM ustanovama, kao i pomoć u objavljivanju i promicanju otvorenog online pristupa informacijama i povijesnim izvorima na digitalnim platformama. S tom namjerom organizirane su različite radionice usmjerene na širenje mreže suradnika i korisnika digitalnih suradničkih platformi Topoteka i Znameniti.hr te poticanje korištenja digitalnih alata i mobilnih aplikacija. Članovi ICARUS Hrvatska su projekt i njegove aktivnosti predstavili i na različitim arhivskim i baštinskim skupovima i manifestacijama u Hrvatskoj i izvan nje. ■

CREARCH seminar u Iloku, svibanj 2019.

Izložba „Priče iz arhiva“ na ALU, studeni 2020.

Online tečaj „Razvoj publike“, svibanj 2020.

„Od svitka do svežnja“, ilustracija Steve Leskarca za „Priče iz arhiva“

Virtualna izložba „Priče iz arhiva“